

A Mikó Imre Díj odaítélése – 2020

„Az Erdélyi Múzeum Egyesület (EME) és a Gróf Mikó Imre Alapítvány az EME alapítója, Gróf Mikó Imre emlékére és tiszteletére 2004-ben egy róla elnevezett ifjúsági díj alapítását határozta el abból a célból, hogy ezzel kritikai fórumot, seregszemlét teremtsen az erdélyi, a máramarosi, a partiumi, a bánáti és a romániai magyarság múltját és jelenét bemutató szakmai munka színvonalának emelésére és az igényes, eredeti szakkutatások biztosítására, elismerésére. Az Erdélyi Múzeum Egyesület és a Gróf Mikó Imre Alapítvány e tudományos díjjal nyomtatásban megjelent (vagy nyomdakész), az erdélyi, a máramarosi, a partiumi, a bánáti és a romániai magyarság múltjára és jelenére vonatkozó adattárakat, forráskiadványokat és tudományos monográfiákat jutalmazza. A díjat a Romániában élő, 35. életévüket nem betöltött magyar kutatók – egyéni, vagy kollektív munkájukkal – nyerhetik el.” Az eddigi díjazottak: 2005-ben Fejér Tamás, Rácz Etelka és Szász Anikó, 2010-ben Dáné Veronka és Fehér János, 2015-ben pedig Ósz Sándor Előd.

2019 őszén összeállt a bíráló bizottság, és az elmúlt öt év terméséből két olyan művet választott ki, mely egyrészt kiemelkedő tudományos értékével megfelel a kiírás feltételének, másrészt szerzője nem lépi túl a kijelölt korhatárt.

Bordás Beáta muzeológus, művészettörténész *A kolozsvári Bánffy-palota : múlt és jelen* című, 200 oldalas kötete a Polis Könyvkiadó és az Erdélyi Múzeum Egyesület közös kiadásában jelent meg 2019-ben.

„A kolozsvári Főtér keleti házsorán álló, késő barokk stílusú Bánffy-palota a város egyik legismertebb műemléke, amely művészettörténeti jelentősége mellett azért is fontos, mert az építése óta eltelt több mint 230 évben előkelő szerepet töltött be Erdély történetében, művelődési és társadalmi életében. Az 1774 és 1784 között gróf Bánffy György (1747–1822) által felépíttetett palota a korabeli művelődési és tudományos élet központjának számított, s e főnemesi rezidencia az idők folyamán volt már guberniumi székhely, magyar királyok szálláshelye és díszes fogadások színtere is, 1956 óta pedig a Kolozsvári Művészeti Múzeum székhelye.

Az épületről mind ez ideig nem készült átfogó, a szakma és a szélesebb közönség számára egyaránt izgalmas kiadvány, amely az újabb kutatásokat és megközelítéseket is összegezné. E hiány pótlására született meg ez a gazdagon illusztrált könyv, amely friss levéltári kutatások eredményeivel és korábban nem publikált archív felvételekkel bővíti a szakirodalom korábbi megállapításait.” (Kovács Zsolt) Családtörténeti vonatkozásban kiválóan foglalja össze az eddigi szakirodalom eredményeit, a szerző saját levéltári kutatásait elsősorban az építéstörténet részletes bemutatásában hasznosítja. A kötet függelékében olvasható a palota 1822-ben készült leltára.

Gordán Edina könyvtáros *A dési ferences rendház könyvtárának régi állománya* című, 83+747 oldalas kötete Budapesten jelent meg a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ kiadásában 2019-ben. Monok István méltatását idézzük: „Kulturális örökségünk írott emlékeinek számbavétele utolsó órás feladat. A plébániákon, parókiákon, kisebb rendházakban lévő könyvtári muzeális állomány (régii könyvek és kéziratok) komoly veszélynek van kitéve napjainkban, akkor, amikor a vagyoni felhalmozás jelensége a gyűjtés új hullámát indította el. A legsérülékenyebbek azok a gyűjtemények, amelyeknek nincsen modern nyilvántartásuk. Általában is, ha egy

gyűjteménynek nincsen katalógusa, akkor az csupán van, de nem létezik. A katalógus az első értékelés, első próbálkozás a kulturális örökség rendszerében való elhelyezésre. Az egyes könyveket, kéziratokat (műtárgyakat) részletesen leírva nem egyszerűen egy esetleges eltulajdonításkor tesszük azonosíthatóvá, hanem egyben megírjuk a történetét is a műtárgynak. Ez a könyv, a kézirat külső története. *De captu lectoris habent sua fata libelli*, vagyis az olvasó felfogásától (megértésétől, értelmezésétől) függ a könyv (a szöveg) sorsa, ez igaz. De a könyvnek van egy külső története is: ki, mikor adta ki a szöveget, ki rendezte sajtó alá. Ki, kinek adta el, ajándékozta, vagyis a könyv sorsa az időben is előttünk áll, ha az abban szereplő kézírásos bejegyzéseket is feldolgozzuk. Egy gyűjtemény valamennyi tagját ilyen formán bemutatva azonban előttünk áll sok minden más is. Egy közösség, amely a gyűjtemény egyes darabjait használta. Mikor, ki, miért olvasta, vagy csak egyszerűen használta, például beleírta gyermekének születési évét.

A könyvtár darabjainak bejegyzései egy ferences könyvtár esetében különösen beszédesek. A ferencesek ugyanis nem birtokolták a könyvet, csak használatra vették magukhoz (*ad usum*). Így a ferences könyvtárakban lévő régi könyvek általában sok bejegyzést őriztek meg számunkra. Egyes barátok missziós útjait, a velük történt hétköznapi, vagy akár csodás dolgokat tükörcserepekként dokumentálják.

Gordán Edina sok éves munkával rendezte a dési ferences rendház könyvtárát, és az 1850 előtti dokumentumokat le is írta. Azokat is, amelyekről tudjuk, hogy megvoltak, de ma lappanganak. Összesen 1645 darabot. Ahhoz, hogy azonosítani tudja a könyvbejegyzésekben szereplő neveket, meg kellett ismernie a teljes, a dési ferences rendházra, illetve az ott szolgálatot teljesítőkre vonatkozó forrásokat és szakirodalmat is. Ezért tudta megírni, mintegy 80 oldalon a dési ferencesek történetét is. Nem előzmények nélküli a munkája, gondosan figyelt arra, hogy az egyháztörténeti hagyományt alapul véve az Erdély történeti irodalom szempontjait is érvényesítse munkájában. Napjainkban a humán kutatások elméleti irányba tolódtak, örvendetes, hogy vannak fiatalok, akik a forrásközeleli interpretációt tartják maguk számára követendőnek – majd idős, tapasztalt kutatóként írhatnak elméletet.”

A Gróf Mikó Imre Alapítvány kuratóriumának 2020. január 29-i ülésén az EME elnöke, Keszeg Vilmos ismertette az idézett bírálatokat. A fenti vélemények alapján a Gróf Mikó Imre Alapítvány kuratóriuma és az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnöksége a 2020. évi Mikó Imre Díjat Gordán Edina *A dési ferences rendház könyvtárának régi állománya* (Budapest, Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ, 2019, A Kárpát-medence magyar könyvtárainak régi könyvei, 13. LXXXIII, 747 p.) kötetének ítéli oda.